

tectoris nostri sacrosanctum unanimi voto expetiere A tumulum. Quorum unus, nomine Joannes, in monasterio Sanctæ Dei Genitricis, cognomento Rivipollensis (39), a pueritia sacris imbutus litteris, pedum promeruerat curæ pastoralis, scilicet abbatix Sanctæ Cæcilie virginis et martyris, sitæ in cuiusdam vertice montis; alter vero, vocabulo Bernardus, a quibusque nobilium sub tirocinio militiæ sæcularis est instructus, sed, quoad possibile laico, Deo subditus. Qui florentis militiæ abjectis deliciis, quodque mirificum est, tædis nuptialibus spretis, ignesque animi igne superans superuæ contemplationis, cum proprio germano Floriacum usque locum, ut prælibatum est, devenit, ibique habitum sanctæ religionis humiliter quæsiuit, et reverenter suscepit. Quo pro certo referente cognovimus, quoddam cœnobium haberi in partibus illis, dicatum in honore hujus amici Dei, a memorata urbe iter protrahens unius diei; in quo loco innumera fiunt miracula ad laudem Domini nostri Jesu Christi per merita beatissimi Patris nostri Benedicti, ex quibus [pauca hæc] perstringere libuit.

2. Igitur quidam præclaræ indolis adolescens, secus præfatam basilicam iter faciens, gratia orandi cum proprio armigero devertit. Porro pone fores

ecclesiæ equis a foris relictis, dicens : Sancte Benedicte, hos interim tuæ committo custodiæ, se in orationem ante sacrum dedit altare. Dumque crebris singultibus preces fundit attentius, contigit quemdam transitum habere pari quidem itinere, sed dispari operatione. Ergo miser, ubi neminem custodum reperit, vim faciens aurigæ invisibili, animalibus cum armis invasis, cuiusdam fluvioi, cui nomen Lubrigatus, vadum adusque tendit. Sed demens cæcatus perfidiæ suæ tenebris, dum medium conatur nare gurgitis, præceps ruens undis, nulli ultra comparuit. Juvenis vero a templo egrediens, dum huc illucque oculorum vertit aciem, damni haud frustra impatiens, mox ut animadvertit adversarii fraudem, concitus irrupit sibi debitoris basilicam, B talia voce querula proclamans : *Eia, inquit, sanctissime Benedicte, quonam pacto preces te rogantis ad Christum allegabis, qui unius quadrupedis custos esse nequisti? Obtestor non me hinc discessurum, usquequo restituas quod novi amissum tua negligentia. Hæc et his similia dum queritur voce scudula, extemplo revertitur raptoris rapina, et absque ullius regentis solertia loco constitit, quo injuste fuerat ablata. Fit continuo concursus populorum, ingens agitur gaudium, etc.*

(39) Hactenus perstat monasterium Rivipollense ordinis S. Benedicti in Catalonia, cujus loci fuit Enneco abbas imperante Ludovico Augusto, ut constat ex litteris Avæ comitissæ in hæc verba : *Ego Ava comitissa et filii mei, id est Juniofrecus comes, et Wifredus comes, et Ooliba comes, et Miro levita, simul donatores domum Sanctæ Mariæ situm*

in comitatu Ausona, in locum quem vocant Riopullo, ad prædictum domum, qui est fundatus in honore sanctæ Dei genitricis Mariæ perpetuæ Virginis, vel ad abbate Ennegone, vel ad monachis, qui ibidem Deo serviunt, etc. Scriptum xii Kal. Julii, anno sexto regnante Ludovico rege filio Caroli.

MIRACULA S. BENEDICTI

EX ANDRÆE MONACHI HISTORIA METRICE A RODULFO TORTARIO EDITA.

(BOLLAND. Acta SS., Mart. die 21, ex ms. reginæ Sueciæ.)

MONITUM

Sequentem Miraculorum librum appellat Boscus « anonymi veteris, auctoris eruditi, monachi Floriacensis; » quem librum sine auctoris nomine in vetustissimo codice membraneo cœnobii Floriacensis invenit : addit tamen ad caput 22 libri II aliquos conjicere Aimoinum esse etiam ejusdem libri auctorem : quod nullo modo potest subsistere, quia num. 22 dicti libri IV refertur expeditio Hierosolymitana comitis Pictaviensium, facta anno 1101, et num. 27 narratur Floriacense incendium anni 1095, cum jam septuaginta aut octoginta annis e vivis excessisset Aimoinus. At libri hujus auctorem se prodit Rodolphus Tortarius Floriacensis monachus in poemate De miraculis S. Benedicti, ubi eadem omnia habet cum hoc præmio :

*Quæ nuper prosa, digero carmine gesta,
Claruerit noster quæ faciendo Pater.*

Reperimus hoc poema aliaque ejus opera varia in codice pervetusto reginæ Sueciæ, numero 1640 signato. Proponebantur libri novem de mirabilibus, aliquot millibus distichorum conscripti de regnis, bellis, triumphis, de exemplis virtutum ac vitorum, de prudenter dictis et factis ac similibus, quorum omnium prologum damus :

*Dum vacat, et curis mens non agitur avaris,
Dum lentis animus fluctibus abstrahitur,*

*Flores de vernis metrico decerpere pratis,
Pollice decrevi, noster amice tibi.
Hic portenta tibi, miracula, somnia scripsi,
Scripsi de rebus hic memorabilibus.
Recte, perversæ, versute dicta vel acta
Dixi, quæ facta contigerint vario.
Urges ad famam, Clio, quæ prima poetam,
Adsis principiis ex Helicone meis.*

Sequebantur epistolæ undecim ad varios, quorum prima ad Guarnerium Burdonem sic incipit :

*Accipe descriptam, Guarneri Burdo, salutem,
Dirigit a torta quam tibi nomen habens.*

Secunda est ad Bernardum hoc exordio :

*Pro meritis, Bernardo, tuis tibi verba salutis
Paucula Rodolphus adnotat ipse tuus.*

Tertio loco legebantur acta vitæ et martyris S. Mauri Africani, quorum ultimam partem de translatione corporis ad cœnobium Floriacense edidit Boscus a pagina 349 cum hac clausula annum 1117, quo scripta hæc sint, significante :

*Maure sacer, meritis exaudi vota precantis,
Quod dedit exiguus Tortarius accipe munus,
Mille sui versus, sua demant crimina mille :
Septies et deni cum centum cætera tergant.*

Addebatur hymnus saphico carmine de eodem sancto Mauro quem in codice Floriacensi pro membranarum tenuitate et vetustate se non potuisse legere fatetur Boscus pag. 355, ubi auctorem hymni facit Rodolphum Floriacensem : a quo perperam diversum arbitratus est a Torta, sive Tortario, sub cuius nomine edidit jam dictam S. Mauri translationem. Ultimo denique loco habebantur acta, translatio et miracula S. Benedicti, quorum moles nimia impedit, quo minus hic demus. Horum prologus ita incipit :

*Accipe, mi Fulco, tibi quæ tetrasticha mitto ;
Legislatoris perlege gesta Patris.
Hæc tibi jucundo scripsi Rodolphus amico.
Ut tua sit nostris mentio facta libris.*

Ex hoc poemate damus librum quartum miraculorum XLVI, quæ antea Andreas monachus soluto sermone composuerat ; et hactenus nusquam reperimus. Mentionem hujus Andree facit Rodolphus Tortarius lib. v, cap. 35, his verbis : « In castellionis Patris ipsius non exigua portione, ubi beatus confessor Possennus (de quo et Andreas plurima in suis retulit dictis) multa..... Omnipotentis clemencia demonstrat miracula. Succedit deinde quintus liber miraculorum, ab eodem Rodolpho conscriptus. »

MIRACULA S. BENEDICTI

Quæ tibi de gestis scripsisse stupenda paternis

Dicitur Andreas, fistula nostra notat.

At Lemovix populus feriente Deo pateretur

Ignem dum sacrum, dat sibi consilium,

Patris reliquias urbi gestare verendas ;

Quod postquam fecit, pestis iniqua perit.

Vidit dum feretrum ferri muliercula sacrum,

Quæ contracta pedes ire nequibat iter,

Infat : Sancte Pater, si possem, te comitarer,

Et quod deposcit prorsus id obtinuit.

Mentis eques pravæ zeli succenditur igne :

Namque suum fratrum per sata laxat equum :

Dumque secus stagnum properat, submersus in unum,

Vix eques evasit, at sonipes periit.

Quædam spiritui fuerat concessa procaci,

Illatis patri perfurit ille probris.

Dejerat, obsessa se non exire puella,

Sed fugiendo gemit, atque gemendo fugit.

Tanulphus crebras inhiabat prendere prædas,

Quodam die vero fecit ut assidue :

Prandia de lacrymis viduarum larga paravit,

Prima sibi fauces obstruit offa truces.

Prædia, Gaunteri, quia tollis, dæmonis atri

Turbas exsequiis cernis adesse tuis.

Monachus es factus, dudum cognomine dictus,

A Et vitæ finem consequeris celere.

Cur, Giralde, patris hostes per lucra tueris ?

Est conspecta tibi virgo Dei genitrix :

Arguit ipsa, suos tuearis cur inimicos,

Uxor cum natis occidit Eva tuis.

Est domus ampla patri sita pago Barcinonensi,

Sæpe vocatus ubi plura stupenda facit.

In qua turba Deo famulatur sedula Christo,

Gaudet præsidio tua, patrone, tuo ;

Huc oraturus successit miles amicus,

Extra dimissis, donec abiret, equis.

Fur rapit hos avide : vicino mergitur amne ;

Perdere quos timuit, miles equos recipit.

Classibus advecti properant illuc Agareni,

Quatenus igne clement, rebus et exspolient :

B Fundere vina volunt, glaciæ quasi dura rigescunt

Ignis et injectus sponte sua moritur.

Indicat hos molles et mittit tres truciores,

Miratur quare fiat et his simile :

Unus qui sacram demoliri cupit aram,

Ictum dum librat, se feriendo necat.

Clericus erectus sua domi prava precatur,

Dum super hunc volitat passer, in ore cacat.

Jurat hic iratum se patri, sitit inultum :

Viscèribus multis, mox avis illa ruit.

In te veridicum completur, Alarice, scriptum,
 Non impunitus testis erit reprobus.
 Dum te teste suam comes affirmat fore silvam
 Effossum querne fies oculum scopulo.
 Corpore, Constanti, de sacro prode Posenai;
 Bis monitus, flagris tertio corripis.
 Visio quod docuit, compulsus pandere pandis,
 Inventum sacro conditur in tumulo.
 Pulvis te tumuli donat, Tetberga, saluti;
 Urgebat duris spiritus hanc stimulis.
 Pulvis, ut est bibitus, detruditur hospes iniquus,
 Sanctus habet proprium Spiritus hospitium.
 Templi pro foribus jacuit per non breve tempus,
 Altera contractis prona cubans genibus:
 Dum missam caneret, fratres orare moneret,
 Presbyter, hac hora sana sit absque mora.
 Causatur sanctos miles fore somniculosos,
 Illis sine iactura se rapuisse sua:
 Traditur hic Satanæ, fit servus liber ab hoste;
 Stertere credebat, quos vigilare probat.
 Dum te mancipium non esse fateris avitum,
 Alberice, minis cœlitus argueris.
 Inque volam digitis cum dextro pollice fixis,
 Placas offensam jure professus herum.
 Cuncta vorante foco, Christi genitricis imago,
 Ligno sculpta licet, intemerata manet.
 Qui sacra sustollunt, se passos frigora plangunt,
 Peplis illasis cultibus et variis.
 Rustice, dum plaustrum fœno deductis onustum,
 Pro nihilo celebrem patris habendo diem,
 Ignis in exiguas redigit tua plaustra favillas,
 Amittisque pedes, tuque tuique boves.
 Non opus ignito verum discernere ferro,
 Constanti, falsus testis ades penitus:
 Vesicæ strepitus disploso ventre pudendus,
 Testificatur cam legiseri decimam.
 Dum votum rumpis, iterato lumina perdis,
 Vovisti servam que fore perpetuam:
 Denuo sed recipis, nec postea lumina perdis.
 Conservans votum, serva manendo tuum.
 Imminet a tergo Landricus in agnive magno
 Intrat pro castro rura patris Ceilo:
 Mandat ut in signum rebocet miles Benedictum,
 Cepit Landricum, perdidit et cuneum.
 Gallici neptis sacra præripit atria patris,
 Quæ famulando suus obtinuit patruus:
 Inde die certa fuit altercatio multa,
 Paralyti sub qua percutitur misera.
 Ingenuum clamat se, servitiumque recusat,
 Stabillis hoc scuto proderet cum baculo,
 manicis obolum religat, capitis quasi censum:
 Excidit enormis instar habens clypei.
 Dæmon suffocat, primo, Rotberte, replecat;
 Te tellus abicit et ter idem peragit.
 Floriaco missæ patuit virtus ibi chartæ,
 Continuit tellus te super hac posita.
 Abstrahis ecclesia Benedicti nomine sacra
 Hostem, Gauteri, dæmonioque daris.
 Denuo purgatis de crimine, dum resipiscis:

A Nam laxas captum, das quoque prædiorum.
 Mergetibus carrum ducit Guisbertus onustum,
 Raptis a terra, dux, Benedicite, tua.
 Non sentit stimulos, non verbera, non sonitus bos:
 Ante nequit, retro cedit, onus revehit.
 Presbyter ecclesiæ bijugum ducit memoratæ:
 Adsunt cum plaustris et juvenes tumidi;
 Proturbant bijugum: sacer exorat Benedictum.
 Horum mox plaustrum stat quasi mons rigidum
 Dum, scribis, eorum deles ut vile paternum,
 Littus in adversum te tremis expositum.
 Dæmonicis flagris torqueris traditus illia,
 Nunquam curaris mentis inops, sed obis.
 Incurris morbum, Gauteri, perniciosam,
 Audes commissas dum dare reliquias;
B Fassus delictum sanaris, non tamen annum
 Ipsum pertransis; ast in eo moreris.
 Patrem suosannas, messem resecae, laboras:
 Cædis per medium, rustice, falce manum.
 Aiunt illapsum eunctos, animalia, plaustrum,
 Consumpsisse focum, cætera, necne domum;
 At nec dissimilis Gauterus habetur in istis:
 Visio quem monuit linquere, quæ peragit,
 Vapulat immensis, non sentit quia, flagris;
 Vicini proprio quem referunt ab agro.
 Oras dum ategai videt armiger ansere pasci,
 Accelerat frustra; stimulante gula,
 Urget cornipedem præceps calcaribus acrem,
 Et submersus aquis intumulatur eis.
C Subtrahis oblatum furtim, dum, monache lyehnum,
 In somnis monitus, restituis trepidum.
 Porro dies per tres pateris pro crimine febres,
 Committas sane ne postea simile.
 Dum residet mensis, inopum lacrymis sibi partis,
 Excitur resonæ voce repente tubæ.
 Accurrit raptis celer Archembaldus in armis,
 Percutitur telo tempora mortifero.
 Res nova: percerebris terebrato vase cavernis,
 Nil vini manat, frigore seu rigeat,
 Ardet et ignitis veribus forat impius hostia,
 Quod quamvis egit, nil tamen clicuit.
 Visa puer retulit, genitores credere poscit,
 Illum subsannant, somnia falsa putant.
 At puer assuetis pronus reptando scamellis,
D Floriacum petit, sospes et hinc rediit.
 Alter adest: agilis poscens modulamina vocis,
 Qui fuerat mutus, matris ab uberibus:
 Aspicit hic niveam se compellare columbam;
 Quid velit ille loqui, dicit et emeruit.
 Tertius audivit dum passio, quod duo gessit
 Mira pater, pueros salvificando duos,
 Parvulus hic ejus vernaculus ut sibi gressus
 Reddatur, poscit, mox et id obtinuit.
 Discesia genitum monuit vox nocte Radulphum,
 Ut sanus fieret, Floriacum peteret.
 Credulus hic dictis, sese trahit ille genuclis:
 Qua Christus scandit luce, pedes recipit.
 Dum figulus palmas Guillelmus porrigit amlas,
 Jurans patronum, quassa loquendo, pium.

Arent momento cubitusque manusque sub uno,
 At prodest lignum pro cubito positum.
 Dæmone possessus vesano Britto Roaldus,
 Flumina cum stagnis, confraga cum patulis,
 Vastaque cum cultis, transit celeri pede pernix,
 Quem simulando canem liquit atrox hominem;
 Sed natale solum dum vult invisere densum,
 Ingreditur notum pestifer hospitium,
 Instar avis nigrae subit os, misero trepidante:
 Inde per urinam digeritur nimiam;
 Condolet expelli, nam sumpta voce coracis,
 Deterret si quos inveniat timidos;
 Aggreditur fratrem, qui conjurarat Odonem,
 Auditio patris nomine, conticuit.
 Captus ab hœste suo religatur carceris antro:

A Arcetur vinculis, compedibus manicis;
 Nequiquam multos implorat voce patronos,
 Eripit hunc noster, quem vocat ille, pater.
 Poscit ab ancilla mulier velamina prima,
 Ut properet magnam cultior, ecclesiam:
 Quæ non reperiens, formidine pressa fit amens.
 Hæc recipit sensum, sed patris ad tumulum.
 Aeditui faciles contra fas nocte loquaces,
 Infringunt normæ jura statuta sacræ.
 Verber divinum primum castigat eorum,
 Erudit in sanctis cautius esse locis.
 Surgat ut e stratis, monet unum visio noctis,
 Spernit visa, latus gyrat iners aliud;
 Illa super pigrum lecti dejecit operculum,
 Mox laquear cecidit, nihil sed ei nocuit.

ORDO RERUM

QUÆ IN HOC TOMO CONTINENTUR.

SIGEBERTUS GEMBLACENSIS MONACHUS.			
Prolegomena.	9	De Mathelino abbate.	654
§ 1. — Vita Sigeberti.	9	De Thietmaro abbate.	655
§ 2. — Scripta.	15	De Liethardo abbate.	656
CHRONICA.	59	De Anselmo abbate.	657
Anselmi Gemblacensis continuatio.	239	De combustione monasterii Gemblacensis, auctore	
Continuatio Gemblacensis	257	Guiberto.	657
Auctarium Gemblacense.	265	VITA WICBERTI.	661
Auctarium Aquiclinense.	269	CAPUT PRIMUM. — De generositate parentum sancti	
Auctarium Alligemensis.	279	Guiberti.	661
Continuatio Aquiclinæ.	293	CAP. II. — Quod per gradus ætatum gradus virtutum	
Continuatio Bergensis.	347	ascenderit.	663
Auctarium Hasnoniense.	353	CAP. III. — Quod sæculo renuntians, cingulum militiæ	
Auctarium Sithiense.	353	deposuit.	664
Auctarium S. Judoci.	353	CAP. IV. — Quod fundam proprietatis suæ Gemmelas	
Continuatio Atrebatensis.	355	Deo et Sancto Petro ad fundandum cœnobium delegavit.	665
Continuatio Tornacensis.	357	CAP. V. — Quod Gisila avia ipsius et ad hoc amminicula	
Auctarium Laudunense.	359	est.	665
Auctarium Corbeïense.	361	CAP. VI. — Quod Erluinus ex canonico monachus fami-	
Continuatio Præmonstratensis.	363	liaritate sua eum ad bonum magis incitavit.	666
Continuatio Burburgensis.	379	CAP. VII. — Quod etiam sibi abrenuntians, monachi-	
Continuatio Valcellensis.	383	cam vitam appetiit.	666
Auctarium Bellovacense.	387	CAP. VIII. — De nobilitate et religione Gorziensis mo-	
Auctarium Mortul maris.	389	nasterii, et quod ibi monachus factus sit.	667
Auctarium Urst campionum.	401	CAP. IX. — Quod Gemmelacenses fratres ad exemplar	
Auctarium Nicolai Ambianensis.	409	Gorziensium instituit.	668
Roberti de Monte chronica.	411	CAP. X. — Quod Erluinum Gemmelacensi cœnobio ab-	
Incipit Prologus Roberti.	421	batem præfecit.	669
Incipit Epistola Heurici archidiaconi ad Warianum de re-		CAP. XI. — Quod Otto Imperator maliloquorum malivo-	
gibus Britonum.	423	lencia rejecta, Gemmelacense cœnobium auctoritate imper-	
Incipiunt chronica Roberti.	423	iali munivit, eique in omnibus immunitatem attribuit.	669
LIBER DE SCRIPTORIBUS ECCLESIASTICIS.	517	CAP. XII. — Quod chartam de rebus Ecclesiæ conscriptam	
GESTA ABBATUM GEMBLACENSIVM	531	primo imperiali, deinde apostolicæ sedis auctoritate lega-	
De Heriwardo abbate.	614	liter roboravit.	671
De Erluino juniore abbate.	615	CAP. XIII. — Quod Heribrandus maritus Reinuidis sor-	
De Olperto abbate.	617	oris sancti Guiberti Gemmelacense cœnobium usurpa-	
De Mysach abbate.	629	vit, ejusque iniustitiam sanctus vir ad tempus mitigavit.	671
Continuatio auctore Godeschalco.	627	CAP. XIV. — Quod de gente Ungarorum multos ad Chri-	
De Thietmaro abbate.	630	stum convertit.	672
De Liethardo abbate.	633	CAP. XV. — Quod ad fraternæ charitatis collegium multos	
De Anselmo abbate.	642	undecunque animavit.	673
Epitaphium domni Anselmi abbatis a Francis compo-		CAP. XVI. — Quod post ad cœnobium Gorziensæ regres-	
situm.	647	sus est.	674
Epilogus per dialogum ad ecclesiam factus.	649	CAP. XVII. — De obitu ipsius.	674
Epitaphium domni Sigeberti.	650	CAP. XVIII. — Quod corpus ipsius Gemmelas relatum	
Item pauca de his quæ a domno abbate Anselmo vel		est.	675
sub eo sunt acquisita.	651	CAP. XIX. — Quid Erluinus abba in episto'is sua de eo	
Cur dicitur Gemblus.	651	scripsit.	675
Panegyricus libellus.	651		
De Olberto abbate.	651		